

BOSNA I HERCEGOVINA
REPUBLIKA SRPSKA
VRHOVNI SUD REPUBLIKE SRPSKE
Broj: 13 0 U 006215 22 Uvp
Banjaluka, 13.09.2023. godine

Vrhovni sud Republike Srpske, u vijeću sastavljenom od sudija Smiljane Mrše, kao predsjednika vijeća, Svjetlane Knežević i Ljiljane Bošnjak Glizijan, kao članova vijeća, uz učešće Željke Vujanović, kao zapisničara, u upravnom sporu po tužbi S.M., iz D. i T.M., iz D., koje je zastupao punomoćnik D.R., advokat iz D., protiv akta broj ... od 12.11.2020. godine, tuženog Ministarstva ..., u predmetu održavanja ličnih odnosa sa maloljetnom djecom, odlučujući o zahtjevu drugotužiteljice T.M. koju sad zastupa punomoćnik S.M., advokat iz D. za vanredno preispitivanje presude Okružnog suda u Doboju broj 13 0 U 006215 20 U od 29.07.2021. godine, u sjednici vijeća održanoj dana 13.09.2023. godine, donio je

PRESUDU

Zahtjev se odbija.

Odbija se zahtjev drugotužiteljice T.M. za nadoknadu troškova postupka.

Obrazloženje

Pobijanom presudom stavom 1. izreke je odbijena tužba drugotužiteljice T. M. podnesena protiv uvodno označenog osporenog akta, kojim je odbijena njena žalba izjavljena protiv rješenja Javne ustanove Centar za socijalni rad D. broj ... od 24.08.2020. godine Tim prvostepenim rješenjem odobren je zahtjev D.B. za regulisanje održavanja ličnih odnosa sa maloljetnim kćerkama J.B. rođenom ... 2005. godine i I.B. rođenom ... 2011. godine, te maloljetnim A.M. rođenim ... 2013. godine, svi rođeni u Doboju u bračnoj zajednici D.B. i T.M., a koji brak je razveden pravosnažnom sudskom presudom, te su konačno djeca povjerena majci na brigu i vaspitanje, a koji odnosi će se održavati u vrijeme i na način bliže određen dispozitivom prvostepenog rješenja. Stavom 2. izreke pobijane presude odbačena je tužba prvotужиoca S.M. podnesena protiv uvodno označenog osporenog akta, kao podnesena od strane neovlašćenog lica, a stavom 3. izreke odbijen je zahtjev tužilaca za nadoknadu troškova upravnog spora.

Odbijanje tužbe u odnosu na drugotužiteljicu T.M. se obrazlaže razlozima da je zakonito postupio tuženi kada je ostavio na snazi rješenje prvostepenog organa od 24.08.2020. godine, vezano za održavanje ličnih odnosa između D.B. i maloljetnog A.M., u kom dijelu je jedino bilo predmet pobijanja, jer je za svoju odluku dao valjane i argumentovane razloge koje drugotužiteljica nije dovela u sumnju navodima žalbe. Sud je naveo da iz podataka spisa proizilazi da su sve troje maloljetne djece rođeni u braku D.B. i T.B. sada M. koji je razveden pravosnažnom presudom Osnovnog suda u Doboju broj 85 0 P 077213 18 P od 28.02.2019. godine, da su djeca pomenutom presudom, odnosno njenom naknadnom izmjenom povjerena majci T. na brigu i vaspitanje, a D.B. je određen način održavanja odnosa sa djecom, koja situacija se naknadno izmijenila nakon što je pravosnažnom presudom Osnovnog suda u Doboju broj 85 0 P 081327 19 P od 12.09.2019. godine

utvrđeno da D.B. nije biološki otac maloljetnog A., već je to prvotuzilac S.M., koja činjenica je upisana u Matičnu knjigu rođenih i od kada se biološki roditelji protive viđanju D.B. sa A., zbog čega je isti pokrenuo ovaj upravni postupak. Sud dakle nije doveo u pitanje ova utvrđenja tuženog, ali ni suštinsko utvrđenje Stručnog tima Centra za socijalni rad D. kojeg čine psiholog, socijalni radnik i pravnik koji su se pojedinačno, a i konačnim zaključkom, izjasnili da novoutvrđene okolnosti vezane za očinstvo nisu uticale na emotivni odnos između D.B. i maloljetnog A. koji su punih šest godina živjeli u ubjeđenju da su otac i sin, za koje vrijeme su razvili posebnu bliskost koja je prisutna kod obojice, da kod A. postoji želja za viđanjem D. kojeg još uvijek doživljava kao oca, da je ta emotivna vezanost formirana u najranijem periodu života, jer je on odrastao u uvjerenju da mu je D. otac i da bi naglo prekidanje te veze ugrozilo interese maloljetnog djeteta i stvorilo očekivanu nelagodu koju bi A. osjećao prilikom odlaska sestara kod oca, što je do skoro bio slučaj i sa njim. Podržan je stav tuženog da A. biološki roditelji T. i S. pogrešno svoj lični sukob sa D. dovode u vezu sa viđanjem A. sa D., pri tom ne stavljajući u prvi plan najbolji interes djeteta, što je osnovni zakonom utvrđeni kriterij, pri čemu nije od uticaja to što je utvrđeno da D.B. nije biološki otac djeteta, jer odredba člana 81a. stav 4. Porodičnog zakona („Službeni glasnik Republike Srpske“ broj 54/02, 41/08 i 63/14 - u daljem tekstu: Porodični zakon), propisuje da dijete ima pravo da održava lične odnose i sa srodnicima i drugim licima sa kojim ga vezuje posebna bliskost, ako je to u najboljem interesu djeteta, a D.B. je prema rezultatima dokaznog postupka nesporno lice sa kojim A. vezuje posebna bliskost, pa je u najboljem interesu maloljetnog djeteta da se nastavi ovo viđanje u vrijeme i na način kako je odredio prvostepeni organ. Ocijenjen je neosnovanim navod tužbe da D.B. shodno odredbi člana 81a. stav 5. Porodičnog zakona nije ovlašćen za podnošenje ovakvog zahtjeva, uz stav suda da se ta odredba odnosi na održavanje kontakta između bliskog srodnika i djeteta u kom slučaju zahtjev mogu podnijeti bliski srodnici i dijete, o čemu se ovdje ne radi, jer je D.B. lice sa kojim maloljetno dijete vezuje posebna bliskost, a pravo na održavanje ovog odnosa je regulisano stavom 4. iste odredbe, ako je to u najboljem interesu djeteta, kao u konkretnom slučaju, a koji interes štiti i Konvencija o pravima djeteta. Takođe je sud ocijenio da je bez uticaja na rješavanje predmetne upravne stvari okolnost da je maloljetni A. državljanin SR Njemačke u kom pravcu je presuda iz ovih razloga dostavljena ambasadi te države radi upoznavanja sa istom. Konačno, sud je obrazložio da je tužbu prvotuzioca S.M. odbacio pozivom na odredbu člana 22. stav 1. Zakona o upravnim sporovima („Službeni glasnik Republike Srpske“ broj 109/05 i 63/11 - u daljem tekstu: ZUS), zaključujući da je isti lice neovlašćeno za podnošenje tužbe, jer nije kao stranka učestvovao u predmetnom upravnom postupku.

Blagovremeno podnesenim zahtjevom za vanredno preispitivanje te presude (u daljem tekstu: zahtjev) drugotuziteljica T.M. pobija zakonitost iste zbog povreda propisa o postupku koje su od uticaja na rješenje stvari i pogrešne primjene materijalnog prava. U zahtjevu ističe da ostaje kod navoda da D.B. nije ovlašćen za podnošenje zahtjeva za odražavanje kontakta sa maloljetnim A., pri čemu se poziva na odredbu člana 81a. stav 5. Porodičnog zakona koja propisuje da zahtjev za održavanje kontakta djeteta i bliskog srodnika mogu podnijeti bliski srodnici i dijete, a koji prigovor je nižestepeni sud pogrešno ocijenio neosnovanim uz stav da je predmetna upravna stvar riješena na osnovu odredbe člana 81a. stav 4. Porodičnog zakona. Smatra da je ovom slučaju očigledno da je zahtjev koji je podnio D.B. podnesen od neovlašćenog lica i da ga je trebalo odbaciti bez upuštanja u meritum, pa u vezi sa tim „traži“ stav Vrhovnog suda po ovom pitanju. Pored toga ističe da su povrijeđena i pravila postupka, jer su osporeni akt i prvostepeno rješenje protivni izjavama S.M. i T. koji su roditelji maloljetnog A. i koji izričito nisu saglasni da se njihovo rođeno dijete viđa sa D.B. koji ima isključivi status drugog lica, jer nije srodnik sa maloljetnim A. Ističe da tuženi ekstenzivno tumači odredbu člana 81a. stav 4. Porodičnog zakona, jer ne navodi u čemu se ogleda posebna bliskost i najbolji interes maloljetnog A. da viđa D., zbog čega je osporeni akt nezakonit i suprotan Konvenciji o pravima djeteta, jer tuženi „odvaja dijete od svojih prirodnih bioloških roditelja, te ga predaje licu koje je fizički zlostavljalo S.M., zbog čega su S. i T. u

neprijateljskim odnosima sa D., što dovodi u nezgodnu poziciju kako maloljetno dijete, tako i roditelje istog. Dalje iznosi da je nižestepeni sud konstatovao da je iz stanja spisa vidljivo da je maloljetni A. njemački državljanin, ali se u vezi sa tim nije izjasnio u pogledu nadležnosti organa za odlučivanje, navodeći da ona smatra da je tuženi ovlašćen da odlučuje o viđanju maloljetnog djeteta samo ukoliko je isto državljanin Bosne i Hercegovine, a s obzirom da A. to više nije, odnosno da je upisan kao državljanin Njemačke, tuženi nije nadležan da odlučuje u ovoj upravnoj stvari. Zbog navedenog predlaže da se zahtjev uvaži i pobijana presuda preinači na način da se tužba uvaži i osporeni akt poništi ili da se ista ukine i predmet vrati nižestepenom sudu na ponovni postupak i odlučivanje, a postavila je i zahtjev za nadoknadu troškova ovog postupka koji se odnose na sastav zahtjeva od strane advokata u iznosu od 1.316,25 KM.

Tuženi u odgovoru na zahtjev navodi da je isti neosnovan i da ga je potrebno odbiti iz razloga koji su navedeni u obrazloženju osporenog akta.

Zainteresovano lice, D.B., putem punomoćnika B.R. advokata iz D., je dostavio odgovor na zahtjev u kome navodi da je isti neosnovan, jer je sud cjelishodno i u najboljem interesu djeteta podržao odluku tuženog kojom je odnos D.B. i maloljetnog A. ocijenjen kao odnos bliskih lica, imajući u vidu da je D. o djetetu brinuo i u čijem braku sa tada B., a sada T.M. je isti rođen kao zakonito bračno dijete, sve do trenutka kada su S.M. i T.M. tužbom utvrdili biološko očinstvo djeteta u korist S.M. i time razorili cjelokupnu porodicu i dotadašnji život. Pita se mogu li dva lica biti bliža od uspostavljene uzajamne ljubavi između oca i djeteta, što je trajalo godinama, kako se vidi iz sadržaja dokaza i obrazloženja osporenih akata. Dodaje da je u međuvremenu T.M. bez njegove saglasnosti falsifikujući isprave, što dokazuje podignuta i potvrđena optužnica pred Osnovnim sudom u Doboju u krivičnom postupku broj 85 0 K 102904 21 Kps, maloljetnu djecu I.B. i A. za koje je odgovarajućim aktima prvostepenog organa uspostavljeno pravo viđanja od strane D.B., nezakonito odvela u Njemačku gdje su nedostupni za njega, čime je izigrana svrha uspostavljenih prava, te odluke nadležnih organa, Osnovnog suda u Doboju i Centra za socijalni rad D. Ističe da su netačni navodi u pogledu nasilnog karaktera D.B., što dokazuje rješenjem Osnovnog suda u Doboju broj 85 0 Pr 082716 19 Pr od 02.08.2019. godine kojim je u prekršajnom postupku S.M. pravosnažno osuđen, te presudom Osnovnog suda u Doboju broj 85 0 K 087417 20 K od 21.09.2021. godine kojim je D.B. nepravosnažno prvostepeno oslobođen, što ukazuje da je S.M. uzročnik nasilnog ponašanja i prouzrokovanih incidenata. Predlaže da se zahtjev odbije.

Razmotrivši zahtjev, pobijanu presudu, odgovore na zahtjev, te ostale priloge u spisima predmeta, na osnovu odredbe člana 39. ZUS, odlučeno je kao u izreci ove presude iz slijedećih razloga:

Pravilno je pobijanom presudom odbijena tužba podnesena protiv osporenog akta tuženog od 12.11.2020. godine, uz iznošenje argumentovanih razloga od strane nižestepenog suda koje u cijelosti podržava i ovaj Vrhovni sud.

Osnovano je sud odbio prigovor tužbe da je D.B. lice neovlašćeno za podnošenje zahtjeva za održavanje ličnih odnosa sa maloljetnim A., pravilno tumačeći odredbu člana 81a. stav 4. Porodičnog zakona koja propisuje da dijete ima pravo da održava lične odnose i sa srođnicima i drugim licima sa kojim ga vezuje posebna bliskost, ako je to u najboljem interesu djeteta.

Citirana odredba zakona daje ovlašćenje D.B. da podnese zahtjev ove vrste, jer rezultati dokaznog postupka nesporno ukazuju na to da on spada u krug lica sa kojim dijete vezuje posebna bliskost uspostavljena u najranijem životnom dobu djeteta, koje je kao i D., punih šest godina živjelo u uvjerenju da je D. njegov biološki otac, a koju posebnu bliskost i emotivnu vezanost u

ovom uzrastu djeteta ne mogu prekinuti novoutvrđene okolnosti i sudski postupci čiju sadržinu dijete ne može razumjeti.

Odredba člana 81a. stav 5. Porodičnog zakona koja propisuje da zahtjev za održavanje kontakta djeteta i bliskog srodnika mogu podnijeti bliski srodnici i dijete se izričito odnosi na ovu kategoriju lica i njen sadržaj nikako ne isključuje pravo lica koje za dijete vezuje posebna bliskost da podnese zahtjev za održavanje ličnih odnosa, jer mu odredba člana 81a. stav 4. tog zakona daje legitimaciju za pokretanje ovog upravnog postupka.

Tačan je navod zahtjeva da tuženi i prvostepeni organ nisu kao odlučujući dokaz uzeli u obzir izjave bioloških roditelja S.M. i t.M. koji se izričito protive viđanju maloljetnog A. sa D.B., kao što nisu odlučujuće ni želje D.B., jer je u postupcima ove vrste krucijalno utvrditi šta je najbolji interes djeteta obzirom da tako propisuje i Konvencija o pravima djeteta, a ovdje je Stručni tim Centra za socijalni rad D. kojeg čine psiholog, socijalni radni i pravnik nedvosmisleno utvrdio da je u najboljem interesu djeteta da nastavi viđanje sa D. (na način i u vrijeme određeno prvostepenim rješenjem), jer su zaključili i obrazložili da bi naglo prekidanje viđanja djeteta sa licem koje je šest godina smatralo ocem i za koje se emotivno vezalo, ugrozilo njegov pravilan psihički razvoj.

Neosnovane su tvrdnje iz zahtjeva da organi nisu obrazložili u čemu se ogleda posebna bliskost između D.B. i maloljetnog A., te da se ovakvom odlukom „dijete odvaja od bioloških roditelja i predaje trećem licu koje je fizički zlostavljalo S.M.“, jer maloljetni A. živi sa svojim biološkim roditeljima, a kontakti sa D. mu omogućavaju da lakše prevaziđe novoutvrđene okolnosti i da iste ne ostave trajne negativne posljedice na njegov psihički razvoj. Zbog navedenog lični odnosi između bioloških roditelja maloljetnog djeteta i D.B., tačnije njihovi neprijateljski odnosi koji su rezultirali brojnim sudskim postupcima, nisu i ne mogu biti kriterij koji bi bio ispred kriterija najboljeg interesa djeteta koji je odlučujući za rješavanje predmetne upravne stvari, kako je to utvrdio tuženi, a podržao nižestepeni sud.

Konačno, bez osnova je navod zahtjeva da se organi i sud nisu bavili okolnošću da je maloljetni A. u međuvremenu stekao i njemačko državljanstvo, jer Porodični zakon ne isključuje nadležnost domaćeg organa da postupa i u takvom slučaju, pri čemu u upravnom spisu nema dokaza da je dijete izgubilo status državljanina Bosne i Hercegovine - Republike Srpske.

Iz iznijetih razloga, po ocjeni ovog suda, pobijanom presudom nisu ostvareni razlozi nezakonitosti predviđeni odredbom člana 35. stav 2. ZUS, pa se zahtjev drugotužiteljice za vanredno preispitivanje iste odbija kao neosnovan, shodno odredbi člana 40. stav 1. tog zakona.

Odluka o troškovima postupka iz stava 2. izreke presude se zasniva na odredbi člana 49a. stav 1. ZUS, s obzirom da je zahtjev drugotužiteljice odbijen, pa proizilazi da ona nije uspjela u ovom postupku, zbog čega joj ne pripada pravo na nadoknadu troškova istog.

Zapisničar
Željka Vujanović

Predsjednik vijeća
Smiljana Mrša

Za tačnost otppravka ovjerava
Rukovodilac sudske pisarnice
Biljana Ačić